

DECRET

xxx/2010, de de , pel qual s'aprova el Codi d'ètica de la Policia de Catalunya i es concreta el funcionament del Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya.

ANNEX

Codi d'ètica de Policia de Catalunya

Índex

Preàmbul

Títol preliminar

Títol I. Principis generals, drets i deures

Capítol I. Principis generals

Capítol II. Deures en relació amb la ciutadania

Capítol III. Deures en relació amb la funció

Capítol IV. Drets de les persones membres de les policies

Títol II. Principis organitzatius

Títol III. Principis rectors en relació amb l'actuació de la Policia

Capítol I. Prevenció, auxili i informació

Capítol II. Diligències d'identificació i escorcoll de persones i de vehicles

Capítol III. La investigació

Capítol IV. La detenció i custòdia de persones detingudes

Capítol V. Ús de la força i de les armes de foc

Capítol VI. La protecció del dret de reunió i manifestació

Capítol VII. Actuacions policials en àmbits d'especial vulnerabilitat: drogues, salut mental, violència masclista i familiar, i immigració

Títol IV. Formació del personal de les policies

Títol V. Responsabilitat i control

Preàmbul

1. Introducció

L'entrada en vigor del nou Estatut d'autonomia (LO 6/2006, de 19 de juliol), que en el seu article 164 atribueix al Govern de la Generalitat competències de planificació i regulació del sistema de seguretat pública a Catalunya, l'autoritza a disposar l'aprovació d'aquest Codi a fi de consolidar el model de policia democràtica que ja s'ha estat aplicant a Catalunya des del 1980.

La competència s'incardina en la planificació i regulació del sistema de seguretat pública de Catalunya, la direcció del Mossos d'Esquadra i l'ordenació de les policies locals, i en l'exercici per part d'aquests cossos de les funcions policials següents:

- a) La seguretat ciutadana i l'ordre públic.
- b) La policia administrativa, que inclou la que deriva de la legislació estatal.
- c) La policia judicial i la investigació criminal, incloses les diverses formes de crim organitzat i terrorisme, d'acord amb el que estableixen les lleis.

En l'exercici de les competències esmentades, el Govern, a proposta del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, mitjançant el Decret 230/1007, de 16 d'octubre, va crear el Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya i li va assignar com a primera funció (art. 2.1 a) "elaborar una proposta de Codi d'ètica de la policia de Catalunya".

L'elaboració del Codi ha de partir de certs pressupòsits sobre el model de seguretat pública avui vigent a Catalunya, que ja contenen diverses disposicions legals estatals i autonòmiques. Aquest model de seguretat pública només tindrà validesa si, a més de la regulació de la funció policial, va acompanyat de polítiques socials encaminades a fomentar, entre altres objectius, la cohesió social i una progressiva igualtat. En definitiva, ha de ser un model que conjugui la seguretat jurídica –la seguretat en l'exercici pacífic dels drets– i la seguretat material que està obligada a garantir l'Estat social de dret. Totes aquelles disposicions, inspirades en les declaracions internacionals que després veurem, tenen el seu fonament en l'exposició de motius de la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat: "La Llei pretén ser el principi d'una nova etapa en què destaquí la consideració de la policia com un servei públic dirigit a la protecció de la comunitat, mitjançant la defensa de l'ordenació democràtica", pretensió que està vinculada a l'afirmació posterior que el jurament o la promesa d'acatar i complir la Constitució "no constitueix un mer tràmit o formalisme, sinó un requisit essencial, constitutiu de la condició policial i, al mateix temps, símbol o emblema de la seva alta missió".

Amb aquests pressupòsits, la Llei estableix els "principis bàsics d'actuació", continguts en l'article 5, que es defineixen "com un autèntic codi deontològic", fórmula que per imperatiu del punt 2 de la disposició final segona és d'aplicació directa "a la policia autonòmica de Catalunya". Així ho expressen l'article 10 de la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de policies locals, i l'article 11 de la Llei 10/1994, d'11 de juliol, reguladora de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra, que qualifica els principis esmentats com a "codi de conducta". Com veurem

més endavant, aquest model va representar un avenç històric en la concepció de la funció policial, avui insuficient tant en la seva fonamentació com en el seu desenvolupament. La primera exigència que havia d'haver explicitat, de conformitat amb la Resolució 34/169, que aprova el Codi de conducta per als funcionaris encarregats de complir la llei (Nacions Unides, 17 de desembre de 1979), és el respecte i la protecció de la dignitat humana com a fonament de la dimensió ètica de la funció policial. Però, a més, els principis esmentats contenen llacunes i ambigüitats que expressen un buit normatiu respecte de certes funcions policials, un buit que codis com el que ara es formula poden suplir per assolir l'equilibri necessari entre els poders policials i la protecció dels drets fonamentals. Així podrà superar-se una apreciació de la Declaració sobre la policia del Consell d'Europa que continua vigent: "Les regles que condueixen els seus membres –la policia– no són definides amb prou precisió".

Els principis esmentats, en tot cas, constitueixen el marc normatiu positiu que expressen els elements substancials de l'ètica policial, ètica que es fonamenta en el respecte de la dignitat humana i que genera un ampli conjunt de deures que tenen el seu origen en la submissió a la llei. "La policia no està per damunt de la llei", diu el preàmbul de la Llei 10/1994, i la seva finalitat és el servei a la comunitat. D'acord amb la Llei esmentada, "els últims destinataris de l'activitat policial són els ciutadans", en la doble dimensió del respecte que mereixen com a ciutadans i de la protecció dels seus drets. Només per mitjà d'aquesta formulació pot aconseguir-se que la funció policial tingui "una repercussió directa en la qualitat de vida dels individus i de la societat" (introducció del Codi de conducta de les Nacions Unides). Per assolir aquest fi, la policia ha de saber i conèixer que és davant d'una societat complexa que li exigeix un "contacte estret amb el ciutadà" (introducció del Codi europeu d'ètica de la policia. 2001) i una "bona comprensió de qüestions socials, culturals i comunitàries" (art. 23 del Codi europeu d'ètica de la policia). Només així podrà exercir les seves funcions, sobretot quan les persones que són objecte de la seva activitat són especialment "vulnerables", per adaptar així la seva activitat a les diferents condicions personals, socials i culturals que estan presents en la nostra societat. I, sens dubte, és la via per a una policia que, "a més de defensar la llei", exerceix una funció social i presta certs serveis en el si de la societat" (introducció del Codi europeu d'ètica de la policia). Així ho recull l'exposició de motius de la Llei 10/1994: "La protecció, d'acord amb l'ordenació jurídica, de la llibertat i la seguretat de la ciutadania", al costat d'un mandat explícit de "coadjuvar al benestar social en cooperació amb altres agents socials en els àmbits preventiu, assistencial i de rehabilitació", un plantejament que desenvolupa amb més precisió la Resolució 1828/2004, del Departament d'Interior: "El cos de Mossos d'Esquadra, en la seva organització, ha de fomentar les bones relacions amb la ciutadania i, si escau, la cooperació efectiva amb altres organismes, ens locals, organitzacions no governamentals, entitats associatives, col·lectius professionals i altres representants dels ciutadans i ciutadanes que incloguin els grups minoritaris i els col·lectius marginals en la nostra societat". Des d'aquest model de seguretat pública s'ha d'afrontar el contingut i l'abast del Codi d'ètica, des del respecte escrupolós dels drets humans i la garantia que totes les persones l'exerciran, model que sens dubte serà reforçat des del moment que s'apliqui efectivament el Protocol facultatiu a la Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels,

inhumans o degradants (BOE 148, de 22 juny de 2006) respecte de les persones privades de llibertat.

El Codi d'ètica vol significar un instrument més en la millor protecció dels ciutadans i les ciutadanes, en promoció d'un reforç del compliment de la legalitat vigent, impulsant la consciència professional i les bones pràctiques, en el respecte als drets i les llibertats de les persones.

L'altre fonament essencial de l'ètica policial és el fet que disposen del "monopoli de la coerció legítima", monopoli que exerceixen amb una àmplia capacitat d'iniciativa i de decisió amb un notable grau de discrecionalitat. Són decisions davant de moments crítics o conflictius de la convivència –amb unes variants imprevisibles– que exigeixen, en general, una resposta ajustada a la llei i eficaç, resposta que moltes vegades comporta un conflicte ètic. Són decisions que expressen el privilegi i la càrrega que tantes vegades concorre en l'actuació policial, ja que s'ha d'emetre un judici personal davant de situacions exemptes de regles predeterminades. En conseqüència, les normes d'aquest Codi han de prestar una ajuda inestimable a l'exercici discrecional de les funcions policials.

El Codi d'ètica serà un instrument òptim per facilitar la identificació de les dimensions ètiques de l'actuació policial, afavorir-ne una millor comprensió i trobar-hi la solució més eficient. Si els cossos policials de Catalunya ajusten plenament el seu comportament professional als deures que estableix aquest Codi, es reforçarà la seva identitat com a policia democràtica. I en la mesura que el Codi ha de generar, més enllà de qualsevol altra consideració, una satisfacció o, si escau, un retret moral, contribuirà a enfortir la convicció moral i professional com un dels suports essencials de l'actuació policial.

Com a última consideració introductòria, de caire metodològic, cal destacar que el Comitè d'Ètica ha considerat la necessitat que el present Codi disposi del màxim suport possible de tots els sectors socials i professionals implicats, així com dels seus suggeriments i aportacions. Per tal d'assolir aquest objectiu, a l'inici del procés d'elaboració de la seva Proposta de codi, el Comitè d'Ètica va mantenir successives reunions a les quals es van convocar sindicats i organitzacions professionals policials, entitats relacionades amb la defensa dels drets humans, comandaments dels Mossos d'Esquadra i de les policies locals, així com la Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats de Barcelona, l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, el Síndic de Greuges, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis. El text ha tractat d'incorporar les perspectives i les necessitats expressades en la seva pluralitat.

2. Objectius i finalitats del Codi

Els objectius són els que s'enuncien en el Codi europeu d'ètica de la policia del Consell d'Europa, complementats amb les normes internacionals esmentades, creant un marc orientatiu per millorar l'exercici de les seves funcions com són: mantenir la tranquil·litat pública i la llei i l'ordre a la societat; protegir i respectar els drets i les llibertats fonamentals dels individus tal com es recullen al Conveni europeu de drets humans; prevenir i combatre la delinqüència; descobrir delictes, i oferir assistència i serveis al ciutadà.

D'acord amb això el Codi d'ètica de la Policia de Catalunya té com a finalitats les següents:

Primera: promoure un model de seguretat pública basat en la protecció dels drets, en la seguretat jurídica per al seu lliure exercici i en la seguretat material que l'Estat social i democràtic de dret està obligat a garantir.

Segona: enunciar i desenvolupar els principis d'actuació de les policies de Catalunya, com a servei públic fonamentat en el respecte a la dignitat i els drets que se'n deriven.

Tercera: enunciar i desenvolupar els drets i deures i les normes ètiques de conducta que en deriven.

Quarta: contribuir a la seguretat jurídica com a dret de les persones membres de les policies pel que fa a les normes que en regulen l'actuació.

Cinquena: fer accessibles a la ciutadania les normes bàsiques d'actuació de les policies.

Sisena: promoure les bones pràctiques i la inserció del judici de valor ètic en l'actuació policial.

Setena: incorporar la dimensió ètica en l'organització policial, en les seves estructures i recursos materials i humans ¹.

El Codi conté preceptes que coincideixen amb principis i certes disposicions d'instruccions internes de servei de la Policia de la Generalitat i de les policies locals que afecten drets fonamentals, com la llibertat i la integritat personal. Són disposicions que, pel fet que no s'han publicat oficialment, no són accessibles als ciutadans, que, per tant, les desconeixen, cosa que constitueix una limitació objectiva dels seus drets. La seva inclusió en aquest Codi pretén atorgar-los els trets propis de disposicions d'aquesta transcendència, com la generalitat i la publicitat, i elevar-ne el rang normatiu. En definitiva, es tracta de complir el Codi europeu a l'hora de reclamar que "El ciutadà ha de tenir accés a la legislació relativa a la policia, que ha de ser prou clara i precisa i, si cal, s'ha de complementar amb reglaments clars i igualment accessibles al públic".

Per tot això, el preàmbul de la Recomanació aconsella que "els governs dels estats membres basin la seva legislació, les pràctiques internes i els seus codis de conducta en matèria de policia en els principis que recull el Codi europeu d'ètica de la policia, [...] amb vista a la seva implantació progressiva i a donar la màxima difusió possible a aquest text".

3. El sistema de drets i deures policials

El Codi d'ètica enuncia drets de les persones membres dels cossos de policia així com bones pràctiques en la relació amb els ciutadans. En l'àmbit dels drets, el Codi en resumeix els fonamentals com a condició per articular i inserir les policies de Catalunya i la seva funció en el sistema democràtic. Són drets, tant civils com socials i econòmics, com a titulars d'una funció pública que els equipara a altres funcionaris i funcionàries públics i als ciutadans en general, afavorint-ne la plena integració en la societat democràtica. Són drets, com el de

¹ Vegeu Sentència del TSJC 47/2000, de 6 de juny, que ja es referia a l'"ètica conductual" dels mossos d'esquadra en el marc d'un "Codi ètic".

sindicació, reconegut a l'article 5 de la Carta social europea, que també justifica certes restriccions atesa la naturalesa singular de la seva funció.

Els deures tenen el seu fonament en el Codi europeu d'ètica de la policia per dues raons: a) el seu desenvolupament és el compromís en què es basa la creació del Comitè de Catalunya i b) perquè ja hi ha una Resolució del Departament d'Interior (2004) per incorporar el Codi europeu d'ètica de la policia a la Policia de Catalunya, que ja en recull alguns principis bàsics. Entre els deures inclosos en aquest Codi no s'han inclòs les disposicions que regulen la policia com a policia judicial i la seva relació amb l'Administració de justícia, perquè la Llei d'enjudiciament criminal i disposicions complementàries ja regulen i garanteixen àmpliament aquest aspecte.

Les funcions del Codi d'ètica respecte dels deures esmentats són sistematitzar els que es troben recollits en diferents disposicions, tot generant un corpus normatiu la finalitat principal del qual no és pas generar "nous" deures (encara que pugui generar-los), sinó afavorir la consolidació d'una cultura policial de servei públic i submissió a principis democràtics.

En tot cas, el Codi només complirà la seva funció des d'una sòlida estructura organitzativa policial i des d'un règim rigorós i exigent de selecció, formació contínua i promoció interna. Així, les policies de Catalunya podran abordar eficaçment, a més de la delinqüència contra la seguretat física i moral de les persones i la protecció dels béns, altres formes molt més complexes de delinqüència que perjudiquen amplis col·lectius socials que no arriben a tenir consciència del risc lesiu a què estan exposats, com el terrorisme, el crim organitzat, la corrupció, la delinqüència informàtica, els delictes contra els drets dels treballadors i treballadores (particularment les persones immigrants), els delictes contra les persones consumidores, els delictes urbanístics i contra el medi ambient i, entre d'altres, el tràfic d'éssers humans. Són formes de delinqüència que exigeixen no només una nova capacitació policial sinó també una renovació del contingut dels deures policials.

El Codi europeu d'ètica de la policia fixa el marc i els límits que han d'integrar aquest Codi sota el títol "Principis rectors en relació amb l'actuació / la intervenció de la policia", amb tres àmbits clarament diferenciats: "Principis generals", "Investigació policial" i "Detenció / privació de llibertat realitzada per la policia". Són àmbits que es corresponen fonamentalment amb el Codi de conducta de les Nacions Unides i que inclouen pràcticament tota l'activitat policial, tant preventiva com repressiva, cosa que no impedeix ampliar l'elenc de deures a l'empara de l'autorització del Codi de conducta als estats membres per dictar "disposicions més estrictes" que les que conté.

Finalment, els deures que s'estableixen aquí s'inspiren en les normes del Conveni europeu de drets humans, en el Protocol 4 (sobre la circulació de les persones) i el Segon informe general del Comitè Europeu de Prevenció de la Tortura sobre la detenció policial. Igualment, aquests deures es fonamenten en el Conjunt de principis per a la protecció de totes les persones sotmeses a qualsevol forma de detenció i presó (Resolució 43/173 de les Nacions Unides, 1988); en els Principis d'ètica mèdica aplicables a la funció del personal de salut, especialment els metges o metgesses, en la protecció de les persones

preses i detingudes contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants (Resolució 37/194 de les Nacions Unides, 1982); en la Declaració sobre els principis fonamentals de justícia per a les víctimes de delictes i abús de poder (Resolució 40/34 de les Nacions Unides, 1985), i, finalment, en els manuals de capacitació en drets humans per a la policia de les Nacions Unides.

4. Atenció especial al principi de no-discriminació

El Codi concedeix una consideració especial al principi de "prohibició general de discriminació" en aplicació de l'article 14 del Conveni i del Protocol núm. 12. Constitueix, en efecte, un element fonamental del dret internacional en matèria de drets humans i tots els poders públics estan obligats a respectar-lo i aplicar-lo estrictament, especialment els serveis de policia per raó de la seva relació directa amb la ciutadania i el contingut de les seves competències, encara més en una societat en la qual, paral·lelament al procés immigratori, es constata el ressorgiment d'ideologies racistes i, fins i tot, un intent de legitimació de la discriminació. En la perspectiva de promoure una "igualtat plena i efectiva" (Informe explicatiu del Protocol 12), el Codi explicita deures policials que excloguin qualsevol forma de discriminació en tots els àmbits de la seva intervenció. Aquestes normes no fan més que desenvolupar la sòlida doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans i, singularment, la Sentència en el cas Abdulaziz, Cabales i Balkandali contra el Regne Unit (de 28 de maig de 1985, sèrie A, núm. 94, paràgraf 72): "una distinció és discriminatòria si no té una justificació objectiva i raonable", és a dir, si no pretén un "objectiu legítim" o si no hi ha una "relació raonable de proporcionalitat entre els mitjans emprats i l'objectiu perseguit".

5. Atenció especial a l'ús de la força i utilització d'armes de foc

Entre els "principis d'actuació" que han d'inspirar l'actuació policial, el Codi presta atenció especial als que prohibeixen "qualsevol pràctica abusiva, arbitrària o discriminatòria que impliqui violència física o moral" així com a les normes que han de regir l'ús de les armes, particularment quan comportin "un risc racionalment greu per a la vida o la integritat física d'ells mateixos [de les persones membres dels cossos de policia] o de terceres persones". En aquest sentit, aquest Codi compleix la disposició 11 dels Principis bàsics sobre l'ús de la força i d'armes de foc de les Nacions Unides (VIII Congrés sobre prevenció del delictes i tractament de les persones delinqüents, del 27 d'agost al 7 de setembre de 1990), que estableix que "les normes i reglamentacions sobre l'ús d'armes de foc per part dels funcionaris encarregats de fer complir la llei han de contenir directrius..." sobre aquesta matèria i atén la recomanació continguda en el Codi europeu d'ètica de la policia (apartat 29) de complir els requeriments del Tribunal Europeu de Drets Humans que les ordenacions nacionals continguin normes específiques sobre l'exercici de la força per part dels serveis de policia. Així resulta, entre d'altres, de les dues sentències següents. La de Makaratzis contra Grècia (2004), Demanda 50385/99, Sentència de 20 de desembre de 2004, paràgraf 57: "Tal com mostra el text mateix de l'article 2, l'ús per part dels policies de la força mortal pot estar justificada en certes circumstàncies. Tanmateix, l'article 2 no atorga una carta blanca. L'absència de regles i el fet que l'acció dels/de les agents de l'Estat es deixi al seu albir són incompatibles amb el respecte efectiu als drets humans. Això significa que les

operacions policials, a més d'estar autoritzades pel dret nacional, han d'estar prou delimitades per aquest en el context d'un sistema de garanties adequades i efectives contra l'arbitrarietat i l'abús de la força [...]. I també contra els accidents evitables". I, en el mateix sentit, la Sentència Hamiyet Kaplan i d'altres contra Turquia (2005), Demanda 36749/97, Sentència de 13 de setembre de 2005, paràgraf 51: "El Tribunal fa notar que els responsables de la policia que van dirigir l'operació litigiosa no van distingir entre mètodes mortals i mètodes no mortals. L'absència d'instruccions clares per part de policies de rang superior i el probablement escàs domini dels/ de les agents de mètodes que permeten l'arrest de persones buscades i perilloses sense atemptar contra la seva vida han augmentat els riscos per a la vida dels qui es trobaven a l'interior del domicili assetjat". El paràgraf 54 diu que el marc jurídic "no subministrava als responsables de l'aplicació de la llei recomanacions i criteris clars respecte a l'ús de la força en temps de pau...".

Aquest Codi, de conformitat amb l'exposició anterior, conté una regulació específica de l'ús de la força i de les armes de foc que, a més a més, té els fonaments següents:

La Resolució 690 (1979), relativa a la Declaració sobre la policia aprovada per l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa el 8 de maig de 1979, considera que "la policia té un paper essencial en tots els estats membres, que és sovint requerida per intervenir en condicions perilloses per als seus agents i que les seves tasques resulten encara més complicades pel fet que les regles de conducta no estan definides amb prou precisió". El punt 13 de l'apartat "Deontologia" de la Declaració especifica que "cal donar als funcionaris de policia instruccions clares i necessàries sobre la forma i les circumstàncies en les quals han de fer ús de les seves armes". Així mateix, l'article 3 c de la Resolució 34/169, de 17 de setembre de 1979, relativa al Codi de conducta per a funcionaris encarregats de fer complir la llei, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, estableix que "l'ús de les armes de foc es considera una mesura extrema".

En tot cas, però, de conformitat amb les disposicions vigents sobre l'ús de la força per part de les policies de Catalunya, s'han de regir en l'exercici de les seves funcions pels principis de "congruència, d'oportunitat i de proporcionalitat" en la utilització dels mitjans al seu abast i han d'actuar amb la decisió necessària i sense retard quan en depengui evitar un mal greu, immediat i irreparable.

Així mateix, aquest Tribunal ha fixat en nombroses resolucions els límits de l'ús de la força en la pràctica de la detenció policial, com, entre d'altres, en la Sentència Natchova contra Bulgària (2005), demandes 43577/98 i 43579/98, Sentència de 6 de juliol de 2005, paràgraf 94: "Com ho mostra el text mateix de l'article 2.2, el recurs de força mortal per part dels policies pot justificar-se en certes condicions. Tot ús de la força ha de ser, no obstant això, "absolutament necessari", és a dir, estrictament proporcionat segons les circumstàncies. Ja que el dret a la vida revesteix un caràcter fonamental, les circumstàncies en les quals pot ser legítim infligir la mort han de ser interpretades restrictivament..." Paràgraf 95: "Per tant, considerant el que disposa l'article 2.2 b del Conveni, el fi legítim d'efectuar una detenció no pot justificar posar en perill vides humanes

llevat d'un cas de necessitat absoluta. El Tribunal considera que, en principi, no pot existir una necessitat semblant quan se sap que la persona que ha de ser arrestada no representa cap amenaça contra la vida o la integritat física de ningú i no és sospitosa d'haver comès una infracció de naturalesa violenta, fins i tot encara que en pugui resultar la impossibilitat de detenir el fugitiu".

Amb aquests fonaments, el Codi determina quin ha de ser el comportament policial des de la submissió a la llei perquè les seves funcions es desenvolupin "de manera justa" i generin el suport moral i actiu de la societat i la col·laboració ciutadana.

6. L'aplicació del Codi d'ètica

És obvi que la vulneració dels principis del Codi d'ètica ha de conduir a determinades conseqüències jurídiques, en cap cas sancionadores ja que la facultat d'imposar sancions correspon a òrgans diferents del Comitè. Ometre qualsevol referència sobre això deixaria el Codi com un mer enunciat simbòlic. Sobre aquest punt, el Codi europeu (Codi europeu d'ètica de la policia) deixa la qüestió oberta. L'article 59 estableix el principi de responsabilitat de la policia "davant de l'Estat, els ciutadans i els seus representants" i afegeix que ha d'estar subjecta a un "control extern eficaç" (com el Comitè o altres organismes similars). I l'article 60 afegeix que el "control estatal" sobre la policia s'ha de repartir entre els tres poders (legislatiu, executiu i judicial), tot admetent-hi altres classes de control, com el que exerceixen "els ciutadans i els seus representants", als quals es refereix l'article anterior.

Quan disposa que els estats membres es comprometin a elaborar codis ètics basats en la Recomanació europea, estableix "que siguin supervisats pels òrgans adequats". Cal entendre que aquests "òrgans adequats" inclouen tant els òrgans sancionadors de l'Estat (judicial i disciplinari) com altres, com el Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya.

En el cas de Catalunya, el règim aplicable és, doncs, el següent:

- a) El Codi d'ètica de la policia de Catalunya no inclou sancions. Es diferencia en aquest punt d'altres models europeus, com el Codi de deontologia de la Policia Nacional francesa (versió consolidada de 3 d'agost de 2001), que estableix sancions disciplinàries davant les infraccions.
- b) El Comitè d'Ètica no té facultats sancionadores, però té encomanat el "seguiment" de "l'aplicació" del Codi d'ètica (art. 2.1 a del Decret 230/2007).
- c) En compliment de la funció de "seguiment" esmentada, el Comitè pot sol·licitar "de les autoritats i els òrgans competents en la matèria totes les queixes i denúncies que rebin constitutives d'incompliments del Codi d'ètica..." (art. 3 del Decret 230/2007).
- d) Al costat de les funcions pròpiament consultives i promocionals, el Comitè té l'obligació d'"elaborar un informe públic anual sobre el grau de compliment del Codi d'ètica policial..." (apartat f de l'art. 2.1 del Decret 230/2007).

En definitiva, el Comitè d'Ètica a) ha de comprovar "si el Codi es compleix", és a dir, ha d'avaluar, en funció del volum i la naturalesa de les actuacions meritòries, felicitacions, queixes i denúncies ciutadanes, com l'han acceptat els cossos policials i com ha incidit en l'augment de la seva credibilitat i eficàcia davant de la ciutadania; b) no té funcions inspectores pròpiament, però tanmateix té iniciativa per sol·licitar informació sobre el compliment del Codi, i c) no té per missió rebre queixes ciutadanes, però, si en rep, ha de donar-los el tràmit que correspongui i, si escau, remetre-les a les autoritats sancionadores (apartat d de l'art. 2.1 del Decret 230/2007). El grau de compliment del Codi serà una forma de mesurar la qualitat de la nostra democràcia perquè, com planteja el Consell d'Europa, es pot valorar "simplement observant el comportament de la seva policia". I les autoritats, els/les agents de policia i la societat s'hauran dotat d'un nou instrument per percebre i valorar si la policia "exerceix les seves funcions de manera èticament acceptable i amb unes finalitats vàlides i democràtiques".

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. El present Codi d'ètica s'aplica a les autoritats administratives i policials del sistema de seguretat pública i els membres dels cossos de les policies de Catalunya, integrats per la Policia de la Generalitat de Catalunya– Mossos d'Esquadra i les policies dels ajuntaments en el sistema de seguretat i policial de Catalunya.

Es fonamenta en els principis que contenen la Constitució, les normes d'àmbit estatal i de la Generalitat de Catalunya, així com en els textos que emanen de l'Organització de les Nacions Unides, la Unió Europea i, especialment, el Codi europeu d'ètica de la Policia, recomanat pel Consell d'Europa.

Article 2. El Codi d'ètica de la Policia de Catalunya no té finalitat sancionadora de comportaments individuals ni estableix cap mena de sanció. Les seves normes s'adrecen a consolidar i promoure els valors democràtics ja assumits per les policies de Catalunya i, alhora, permetre la valoració general sobre el seu grau de compliment, especialment, mitjançant l'informe anual del Comitè d'Ètica.

El Comitè d'Ètica no té competències sancionadores i, per consegüent, tampoc actua com a segona instància respecte de decisions adoptades per les autoritats i òrgans competents ni ha d'interferir en la cadena de comandament. Les seves valoracions recauen sobre els fets dels quals tingui coneixement i no inclouen decisions sobre l'eventual responsabilitat personal dels i de les agents que hi hagin intervingut.

Article 3. Les policies de Catalunya, com correspon a la seva missió en l'Estat democràtic, exerceixen el seu servei a la comunitat protegint i defensant l'exercici lliure i pacífic dels drets i llibertats de les persones, prevenint i lluitant contra la delinqüència i fent tasques d'assistència i servei a la ciutadania.

Article 4. El sistema policial de Catalunya és un element central del sistema de justícia penal, en particular en l'exercici de les funcions pròpies de policia judicial, i garanteix una cooperació eficaç amb els jutges i tribunals i amb el Ministeri Fiscal.

Article 5. El sistema policial de Catalunya ha de garantir a tots els ciutadans l'accessibilitat i el coneixement de la funció policial en tots els seus àmbits i de les normes que la regulen, tant lleis com reglaments, que han d'estar formulats de forma objectiva, clara i precisa. La difusió de les normes esmentades ha d'afavorir el coneixement del contingut i l'abast de la funció policial quan pot afectar els drets fonamentals de la ciutadania.

Article 6. La submissió de les policies de Catalunya a la llei i als principis en què es fonamenta és la garantia que la seva actuació està legitimada davant de la ciutadania, legitimació democràtica que constitueix la condició necessària per generar la confiança de la ciutadania i la seva col·laboració activa per fer del sistema policial un servei centrat en la comunitat i les seves necessitats.

Article 7. La inserció del sistema policial en el poder executiu és plenament compatible amb la seva independència operativa davant altres òrgans de les administracions públiques i amb una actuació regida per criteris d'imparcialitat i, per tant, aliena a qualsevol mena d'ingerències o d'interessos polítics.

Article 8. Per a un millor servei a la comunitat, les policies de Catalunya han d'establir relacions estables i actives amb la ciutadania i les seves organitzacions cíviques, especialment amb els col·lectius més desprotegits i vulnerables, com ara menors d'edat, adolescents, dones, lesbianes, gais, transsexuals, immigrants, gent gran, persones amb discapacitat física o psíquica o persones que pertanyen a col·lectius minoritaris, ètnics o racials més exposats a actituds individuals o socials discriminatòries .

Article 9. Les autoritats responsables dels serveis policials han d'oferir periòdicament als ciutadans informació sobre la seva actuació i els seus resultats, compatible amb la confidencialitat de certes dades.

Article 10. La policia és un organisme essencial per garantir la convivència. La transcendència de la funció policial per a l'exercici de drets fonamentals i el seu caràcter essencial per a la convivència demana uns cossos policials prestigiats socialment i amb una elevada consciència professional. Els/les policies són les primeres persones que vetllen per l'acurada observança d'aquest Codi, posant els mitjans i els recursos necessaris perquè la relació amb la ciutadania estigui amarada per la confiança. En aquest sentit, l'exigència de responsabilitats per la utilització eventual de mètodes il·legítims no desprestigia les policies, sinó, al contrari, contribueix a prestigiar-les i generar confiança ciutadana sobre el seu funcionament adequat.

TÍTOL I PRINCIPIS GENERALS, DRETS I DEURES

Capítol I. Principis generals

Article 11. Les persones membres de les policies de Catalunya exerceixen les seves funcions amb plena adequació a la Constitució, l'Estatut d'autonomia i la resta de la legislació vigent.

Article 12. L'actuació de les persones membres de les policies de Catalunya es basa en el respecte a la dignitat humana i els drets inalienables que se'n deriven, especialment la vida, la integritat física i moral i la llibertat en totes les seves manifestacions. Qualsevol actuació que pugui lesionar-los o posar-los en perill s'ha de considerar excepcional i limitada pels principis de congruència, oportunitat i proporcionalitat.

Article 13. L'actuació policial està presidida pel principi d'imparcialitat i no-discriminació per raó de naixement, raça, sexe, orientació sexual afectiva i/o identitat de gènere, religió, opinió o qualsevol altre condició o circumstància personal o social.

Article 14. Les persones membres dels cossos de policia de Catalunya, en la mesura que exerceixen funcions públiques, han d'actuar sotmesos a l'interès general. La integritat en l'exercici d'aquestes funcions prohibeix qualsevol forma de corrupció com a desviació o perjudici de l'interès general, en benefici d'interessos privats.

Article 15. Les actuacions policials i els operatius han d'orientar-se d'acord amb els principis d'oportunitat, proporcionalitat i congruència:

1. El *principi d'oportunitat* regeix en totes les actuacions policials en la mesura que constitueix una exigència d'adequació al cas concret i al marge de discrecionalitat, dintre dels límits del principi de legalitat. La valoració de l'oportunitat de l'actuació i dels instruments jurídics que s'empren requereix un judici de valor sobre si la decisió adoptada és idònia per al fi que es pretén, considerant les circumstàncies dels fets i de les persones. Es tracta d'evitar accions policials que puguin resultar innecessàries, ineficaces o lesives per als drets i esdevinguin inoportunes, amb excepció de quan existeixi una obligació clara i taxativa de portar-les a terme.

2. El compliment del *principi de proporcionalitat*, que ha d'entendre's exigible no sols respecte de l'ús dels mitjans coercitius, obliga a actuar d'acord amb l'ordenació jurídica en els seus precisos termes, per garantir, en qualsevol actuació policial, l'equilibri just entre la coerció legítima i la protecció efectiva dels drets. El principi esmentat, quan s'acorda la restricció temporal d'un dret, resulta indispensable en funció de la naturalesa i gravetat del delictes suposadament comès.

3. Si l'actuació policial, a més de proporcional, pot entendre's oportuna, podrà qualificar-se de *congruent*, és a dir, adequada i eficaç en funció dels objectius que es pretenen i dels fins assolits ².

Article 16. L'actuació professional de les persones membres de les policies de Catalunya està sotmesa als principis de jerarquia i subordinació. Tanmateix, l'obediència deguda a les ordres no pot emparar la comissió d'actes delictius o manifestament contraris a l'ordenament vigent.

Article 17. L'actuació de les policies de Catalunya es basa en el principi de lleialtat institucional, tant en la seva vessant interna, cap a l'organització a la qual pertanyen els seus membres, com en la seva vessant externa, vers el conjunt del sistema policial, respectant les competències dels diferents cossos i afavorint la col·laboració i coordinació entre ells.

Article 18. Les persones membres dels cossos de les policies de Catalunya exerceixen les seves funcions amb total dedicació, tant si estan de servei com si no, en defensa de la llei i la seguretat ciutadana.

Article 19. L'organització de les funcions policials ha de tenir en compte que:

1. Les autoritats de les policies de Catalunya, per tal d'afavorir l'ètica organitzativa i les bones pràctiques, han de garantir la coordinació en l'actuació i en la prestació dels serveis de policia, en la línia d'aconseguir la

² Vegeu STS (Sala Contenciosa Administrativa) de 18 de gener de 1982.

integració de les actuacions corresponents dins el conjunt del sistema policial, d'acord amb els principis continguts en aquest Codi.

2. La prestació d'un servei públic policial eficaç pot requerir la concurrència o col·laboració d'altres organismes o entitats dedicats a prestacions preventives o assistencials. Aquesta necessitat ha d'orientar mesures organitzatives del servei públic policial que el connectin amb aquelles entitats o institucions que, per la seva proximitat amb les situacions socials relacionades amb l'activitat policial, puguin afavorir una prestació integral i coordinada.

Capítol II. Deures en relació amb la ciutadania

Article 20. De l'adequació a la legalitat i a la resta de principis enunciats al capítol I d'aquest títol, se'n deriven els deures següents de les persones membres de les policies de Catalunya, sens perjudici del que disposi la resta de l'ordenament jurídic.

Article 21. El tracte correcte a les persones i el respecte a la seva dignitat constitueixen una eina imprescindible per afavorir l'exercici de l'autoritat i el respecte dels ciutadans i ciutadanes.

El tracte correcte, que ha de basar-se en l'assertivitat i la prudència, és clau per merèixer i exigir als ciutadans respecte recíproc i reconeixement a l'autoritat policial com a servei públic.

El tracte correcte inclou el deure d'oferir una imatge externa que generi reconeixement i acceptació de la funció per part de la ciutadania.

Article 22. Les autoritats i les persones membres de les policies de Catalunya han de limitar les ingerències en la intimitat de les persones i la seva vida privada a allò que sigui estrictament necessari per assolir un objectiu legítim, evitant qualsevol tractament i expressió, tant oral com escrita, sobre la informació facilitada que pugui ser discriminatòria.

Article 23. Les autoritats i les persones membres de les policies de Catalunya fan seva la defensa de la prohibició internacional i estatal de la tortura i els tractes cruels, inhumans o degradants. A aquest efecte, assumeixen el deure d'impedir qualsevol d'aquestes pràctiques i, en el cas que es produeixin, d'informar immediatament els superiors jeràrquics i el Ministeri Fiscal.

Capítol III. Deures en relació amb la funció

Article 24. La funció policial s'ha d'exercir amb objectivitat, la qual obliga a aplicar les normes als supòsits per als quals estan previstes, sense prejudicis derivats de les condicions personals o socials i d'acord amb els principis d'igualtat i imparcialitat.

Article 25. La funció policial s'ha de preservar de conflictes eventuais, directes o indirectes, amb interessos propis. A aquest efecte, tret dels casos expressament autoritzats, les persones membres de les policies de Catalunya

s'han d'abstenir d'intervenir en assumptes o activitats alienes al seu càrrec que puguin tenir relació amb l'exercici de les seves competències.

Article 26. Les persones membres dels cossos de les policies de Catalunya tenen el deure de mantenir el secret sobre les informacions que coneguin en l'exercici de les seves funcions.

Aquest deure de reserva té com a finalitat la protecció del desenvolupament correcte de la funció policial i la protecció dels drets de les persones afectades per les informacions. Per tant, no impedeix la informació o declaració que, a efecte intern, sigui necessària per a l'exercici mateix de la funció o per a la col·laboració amb l'Administració de Justícia.

La decisió sobre quines dades poden fer-se públiques, dintre dels límits del dret a la informació, correspon a la institució policial, d'acord amb el que estableix l'article 43 d'aquest Codi.

Capítol IV. Drets de les persones membres de les policies

Article 27. Tota persona ciutadana pot ingressar en els cossos de policia si compleix les condicions exigides.

Article 28. Les persones membres del cos de mossos d'esquadra han de ser seleccionades amb exacte compliment dels principis d'igualtat, publicitat, mèrit i capacitat. En conseqüència, són titulars del dret a la igualtat i no-discriminació en l'accés, la provisió de càrrecs i la promoció professional ³.

Article 29. Les persones membres dels cossos de policia són titulars dels mateixos drets civils i polítics que tots els ciutadans, sens perjudici de les especificitats pròpies de la seva funció. Les restriccions d'aquests drets només es poden justificar si són necessàries per a l'exercici de les funcions de la policia en una societat democràtica, dins de la legalitat i de conformitat amb la Convenció europea sobre drets humans. Igualment, el personal de les policies és titular dels drets socials i econòmics que reconeix l'ordenament jurídic vigent ⁴.

Article 30. Les persones membres dels cossos de policia tenen dret a constituir organitzacions sindicals, federacions o confederacions per a la defensa dels seus interessos professionals, econòmics i socials, amb les limitacions que estableix la legislació vigent.

Els sindicats de policia tenen dret, en funció de la seva representativitat, a participar en els organismes col·legiats competents en les negociacions sobre l'estatus professional i, així mateix, a formular propostes i ser consultats sobre

³ El comentari a l'apartat 25 del CEEP, en l'edició de l'Escola de Policia de Catalunya (avui Institut de Seguretat Pública) ("Col·lecció legislativa", Barcelona, 2003), fa referència a la infrarepresentació de les dones i els grups ètnics minoritaris en els cossos de policia.

⁴ Article 5 de la Carta social europea.

les decisions de les autoritats policials sobre la gestió i l'organització dels cossos i l'acompliment de la seva activitat professional.

Article 31. L'afiliació sindical del personal de policia i el desenvolupament d'una activitat d'aquesta naturalesa no pot suposar cap tipus de discriminació en les condicions de treball i la carrera professional.

Article 32. El personal de les policies té dret a mesures específiques de protecció de la seva seguretat i la seva salut, adequades al caràcter singular de la tasca policial, que, a més, garanteixin la selecció de qualitat i l'alta qualificació del funcionari.

Igualment, té dret a una justa remuneració en funció de les condicions de la seva activitat professional, que, a més, preservi la seva integritat, imparcialitat i dignitat⁵.

Article 33. Els funcionaris/àries de policia, per la seva dignitat personal i la de la funció que exerceixen, tenen dret a rebre un tracte amb la consideració i el respecte que mereixen, sense cap forma de maltractament de paraula ni obra, i a rebre suport a la seva tasca comunitària com a servei públic.

Article 34. En els procediments penals contra les persones membres dels cossos de policia de Catalunya, quan es dictin resolucions exculpatòries fermes que acreditin que les acusacions no eren fonamentades, les autoritats d'aquests cossos han de donar suport explícit i formal als/les agents, a fi de restaurar-ne l'honor personal i la dignitat professional.

Article 35. El personal de les policies té dret a ser informat pels òrgans competents de la valoració de la seva activitat professional i, especialment, si el seu comportament es considera contrari al Codi ètic.

Article 36. El personal de les policies té dret a ser protegit davant de qualsevol forma de violència psicològica o assetjament en les relacions de servei.

TÍTOL II PRINCIPIS ORGANITZATIUS

Article 37. Aquest títol té per objecte promoure polítiques i mesures organitzatives destinades a introduir, afavorir o consolidar l'aplicació dels principis continguts en aquest Codi.

Aquests principis organitzatius es fonamenten en la necessitat que l'ètica policial no es limiti als deures individuals sinó que es correspongui amb una ètica de l'organització que comprometi també les autoritats competents a complir-los.

⁵ El comentari a l'apartat 32 del CEEP assenyala la necessitat de compensar les "tasques imprevisibles que el personal pot haver de complir cada dia amb els perills inherents al seu treball i en horaris irregulars". Igualment, la Resolució 690 del Consell d'Europa fa referència, en relació amb la remuneració, a "factors particulars en la freqüència de perills i responsabilitats, així com a la irregularitat d'horaris de treball".

Igualment, l'organització de les policies de Catalunya ha de disposar d'instruments perquè els drets de les seves persones membres, reconeguts en aquest Codi i derivats del dret de sindicació, puguin exercir-se plenament.

Article 38. Les autoritats de les policies de Catalunya han de garantir els recursos humans i tècnics necessaris per aconseguir la màxima eficiència en totes les funcions i especialitats policials, particularment les de seguretat ciutadana enteses com a prevenció i neutralització de situacions de risc i les d'investigació tant respecte a la delinqüència ordinària com a la criminalitat organitzada o d'elevada complexitat.

Article 39. Les autoritats de les policies de Catalunya han de tenir en compte les orientacions organitzatives següents, per garantir que la funció policial s'exerceixi amb ple respecte als drets de la ciutadania:

1. Cercar que els seus membres gaudeixin del respecte de la ciutadania com a professionals encarregats de fer complir la llei i de proveïdors de serveis.
2. Fomentar les bones relacions amb la ciutadania, la cooperació efectiva amb altres institucions, organismes no governamentals i altres entitats ciutadanes, especialment pel que fa a col·lectius especialment vulnerables⁶.
3. Establir mecanismes que, sens perjudici de l'exigència eventual de responsabilitats, permetin resoldre els conflictes entre la ciutadania i la policia, basats en la comunicació i comprensió⁷.
4. Garantir un procediment per rebre queixes i denúncies mitjançant un tractament personalitzat d'aquestes que permeti oferir respostes àgils i satisfactòries i, si escau, derivar-les cap a grups especialitzats a causa de la naturalesa i gravetat del fet denunciat.
5. Facilitar que els/les ciutadans/nes coneguin les normes que regeixen l'actuació policial, sempre que no siguin confidencials ni aquest coneixement posi en perill l'exercici de la funció.
6. Afavorir la creació de serveis descentralitzats per atendre i defensar els interessos de les persones afectades pel funcionament dels serveis policials.

Article 40. Les autoritats de les policies de Catalunya han de fomentar una organització que afavoreixi l'assistència a les víctimes de les infraccions penals.

Amb independència de les actuacions que s'indiquen a l'article 49, relatives a l'auxili i la informació, la presència de les víctimes en dependències policials no ha d'accentuar-ne la incomoditat sinó alleugerir-la. En aquest sentit, cal establir mecanismes que permetin realitzar amb facilitat i de manera concentrada tots

⁶ Apartat 18 del CEEP.

⁷ Apartat 62 del CEEP. Aquest principi també s'enuncia a la Resolució del Departament d'Interior INT/1828/2004, de 14 de juny, sobre incorporació i aplicació del Codi europeu d'ètica de la policia en relació amb l'actuació i la intervenció de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra.

els tràmits policials o d'altres que siguin imprescindibles, evitant a la víctima complicacions burocràtiques innecessàries.

Article 41. Sens perjudici de les diligències policials que siguin pertinents en cas de comissió d'infracció penal, l'organització de les policies de Catalunya ha de fomentar els mecanismes de mediació en conflictes entre els/les ciutadans/nes, per tal d'afavorir-ne, si és possible, la resolució pacífica i la disminució dels efectes.

La funció mediadora, a banda del que estableix l'article 8 d'aquest Codi, s'aconsegueix mitjançant els contactes estables amb persones i entitats que representin els interessos de la seva activitat en l'àmbit territorial, en coordinació amb els altres serveis.

Així, s'ha de fomentar l'apropament dels serveis de les policies a la comunitat, mitjançant iniciatives institucionals i considerant les propostes formulades per les persones membres de la comunitat. Des d'aquest coneixement mutu poden incidir en la solució amistosa i raonada dels conflictes individuals i socials, entre els quals han de ser objecte d'atenció especial les persones i els col·lectius que estan més exposats a l'exclusió social i, per tant, a ser subjectes actius o víctimes de conflictes que pertorbin la pau social.

Article 42. Les autoritats de la policia de Catalunya han d'afavorir les polítiques que estableixin un model basat en la proximitat dels cossos policials vers la ciutadania, així com la participació, la interlocució i el diàleg amb els i les representants institucionals i associatius com a eina bàsica de treball de la policia.

Article 43. Les autoritats de les policies de Catalunya han de protegir eficaçment els/les agents en el manteniment del secret professional, amb l'excepció que la llei o els tribunals acordin que es reveli la identitat de les fonts com a mitjà de prova necessari, pertinent o imprescindible per als objectius de la justícia.

Article 44. En tota actuació policial que impliqui una relació directa amb els/les ciutadans/nes, aquests/es han de poder conèixer la identitat professional de les persones membres de tots els cossos com a garantia i defensa dels seus drets.

En altres actuacions que no comportin relació directa amb els/les ciutadans/nes, aquest dret ha de conciliar-se amb cert grau de reserva per preservar la seguretat personal i la funció que compleixen els i les agents.

Article 45. En relació amb els centres de detenció, les autoritats de les policies de Catalunya han d'adoptar les mesures organitzatives necessàries per garantir que l'exercici de la funció policial es compleixi amb ple respecte dels drets i llibertats dels ciutadans i ciutadanes. A aquest efecte, han de vetllar pel compliment de les directrius següents:

1. Els centres han de complir les condicions adequades pel que fa a dimensions, ventilació, il·luminació, equipament higiènic i mitjans de repòs per garantir als detinguts una qualitat de vida digna i un entorn humanitari.

Aquestes mesures han de ser compatibles amb les de seguretat de les dependències, de les persones detingudes i dels/de les agents de policia.

2. Els centres han de complir les condicions sanitàries necessàries per preservar la salut de les persones detingudes mitjançant l'assistència mèdica corresponent que avalui i protegeixi la seva salut física i mental, atenent-ne qualsevol deteriorament, sempre amb l'objectiu de prestar el màxim nivell assistencial.

3. S'han de crear les condicions materials necessàries perquè els/les agents puguin protegir les persones detingudes davant de qualsevol risc que afecti la seva seguretat personal, amb inclusió de les necessàries per evitar els danys que les persones detingudes puguin causar-se a si mateixes.

4. Cal que el servei policial que es presta als centres esmentats garanteixi el rigor i la minuciositat en la constància documental de les raons de la detenció i les incidències produïdes fins a la llibertat o lliurament a l'autoritat judicial. S'han d'adoptar les mesures necessàries perquè els interrogatoris es realitzin amb assistència lletrada, excepte en aquells casos legalment previstos.

5. Cal garantir la deguda separació de les persones detingudes per raó d'edat i sexe. En el cas de persones transsexuals, cal tenir en compte la seva voluntat.

Article 46. La informació pública sobre l'actuació policial té com a finalitat afavorir la transparència de l'actuació esmentada com a forma d'obtenir la confiança de la societat. Com a part de la informació pública, la relació amb els mitjans de comunicació ha de tenir en compte les orientacions següents:

1. La fixació de les directrius sobre la informació esmentada correspon exclusivament a les autoritats de les policies de Catalunya, les quals han de coordinar el subministrament de la informació i determinar-ne els límits, d'acord amb el dret constitucional a rebre informació d'interès general.

2. La informació sobre operacions policials ha d'estar subjecta, sense excepció, als principis constitucionals de presumpció d'innocència i, si escau, als criteris que estableixi l'autoritat judicial si l'operació s'ha produït sota la seva direcció i autorització.

3. Per satisfer el dret d'informació de la ciutadania sobre els plans de seguretat que puguin afectar els seus drets o interessos o sobre situacions d'especial risc per a la seguretat pública, cal facilitar-los informació sobre aquelles operacions policials la naturalesa de les quals ho permeti ⁸.

4. La informació sobre actuacions relacionades amb la seguretat pública ha de ser compatible amb la protecció de l'honor, la intimitat i la pròpia imatge, a més de la seguretat personal, de les persones afectades i dels/de les agents de policia.

TÍTOL III

PRINCIPIS RECTORS EN RELACIO AMB L'ACTUACIÓ DE LA POLICIA

⁸ Vegeu el Reglament comunitari 1236/2005 del Consell, de 27 de juny de 2005 (DOUE 30.07.2005).

Article 47. Aquest títol té per objecte desenvolupar i sistematitzar les normes bàsiques d'actuació derivades dels principis, drets i deures enunciats al títol I d'aquest Codi, en el moment d'aplicar-les a les situacions específiques que s'indiquen en els capítols següents.

Capítol I. Prevenció, auxili i informació

Article 48. Les funcions de prevenció de les persones membres dels cossos de policia de Catalunya constitueixen un contingut essencial de la seva activitat pública en la mesura en què expressen la seva participació en les polítiques socials.

Els/les agents, com a garants de la pau pública, exerceixen les seves funcions en l'àmbit de la prevenció en coordinació, si escau, amb altres serveis públics. Igualment, compleixen tasques de prevenció en la regulació i vigilància del trànsit, en els primer auxilis, en coordinació amb altres serveis, davant de situacions d'emergència i en la mediació en els conflictes individuals i socials a fi d'evitar, en la mesura que sigui possible, que transcendeixin a l'àmbit penal.

Article 49. Si la infracció penal ha produït resultats lesius, a més d'investigar-la i, si escau, detenir-ne l'autor o autora, la víctima ha de ser objecte d'una atenció immediata i eficaç, entenent per víctimes les persones que hagin sofert danys físics, psíquics o morals.

Article 50. En l'exercici de les funcions indicades a l'article anterior, cal tractar la víctima amb el respecte màxim a la seva dignitat i evitant situacions que puguin incrementar-ne la victimització, i també amb empatia, professionalitat i comprensió, requerint immediatament la presència dels serveis socials i de salut competents per a l'auxili que s'escaigui. Aquesta actuació, atenent a situacions específiques, es podrà estendre al nucli familiar o afectiu directe de la víctima.

L'actuació policial ha d'adoptar respecte de les víctimes d'una infracció penal, a més de les previsions anteriors, les mesures necessàries d'assistència i protecció quan es presenti el risc que puguin ser intimidades o objecte de represàlies, i requerir, si escau, la intervenció judicial procedent.

Article 51. S'han d'adoptar les mesures necessàries per minimitzar les inevitables molèsties causades tant a testimonis com a víctimes i garantir-los la protecció de la seva intimitat davant qualsevol mena d'ingerència il·legítima.

Capítol II. Diligències d'identificació i escorcoll de persones i de vehicles

Article 52. Les diligències d'identificació de persones estan sotmeses a la legislació vigent sobre protecció de la seguretat ciutadana i s'han de portar a terme tenint en compte les directrius següents:

1. La identificació, quan es fa en funcions d'indagació o prevenció, s'ha de dur a terme, amb identificació de la persona agent que la practica, informant la persona requerida de les causes i la finalitat de l'actuació policial.

2. La identificació d'una persona ha d'estar basada en la sospita fonamentada de la seva possible relació amb una infracció penal o administrativa.

Article 53. Si es realitza un control superficial dels efectes personals, cal dur-lo a terme de forma que menys perjudiqui la imatge pública de la persona. Si el control superficial no té el consentiment de la persona requerida, aquest s'ha de practicar emprant la força mínima, proporcionada i indispensable.

Capítol III. La investigació

Article 54. Per a la protecció de la seguretat ciutadana, quan els cossos de les policies de Catalunya, sempre dintre de les seves competències, tinguin coneixement de la comissió d'una infracció penal, han d'investigar-la, esclarint els fets i identificant-ne la persona autora, amb ple respecte als principis de coordinació i lleialtat institucional.

Article 55. En la pràctica de la investigació penal, les persones membres dels cossos de policia, com a policia judicial, s'han d'ajustar al que disposa la Llei d'enjudiciament criminal i les instruccions dels seus superiors jeràrquics en els seus estrictes termes.

En l'exercici de la funció investigadora, l'actuació dels/de les agents es basa en l'adopció dels mètodes adequats per evitar perjudicis a béns i drets constitucionals, llevat que hi hagi una autorització judicial.

Article 56. La investigació policial penal, com a primera fase del procés penal, ha d'estar justificada per les sospites raonables que s'ha comès una infracció penal i que hi han participat les persones subjectes a la investigació. Al llarg de la investigació, els/les agents han d'actuar d'acord amb el principi constitucional de presumpció d'innocència, garantint el ple respecte i aplicació dels drets que reconeix la Llei d'enjudiciament criminal.

Article 57. La investigació policial penal ha de ser objectiva i justa. Per tant, s'ha d'ajustar al principi d'imparcialitat, prenent en consideració totes les dades i circumstàncies que concorren en el fet, tant si confirmen com si desvirtuen les sospites que han motivat la investigació.

Així mateix, la investigació s'ha de portar a terme amb equitat, adaptant-se en el seu desenvolupament a les particularitats que concorren en les persones investigades, especialment si són menors, adolescents, dones en situació de risc, persones de la tercera edat o que pertanyin a grups minoritaris, incloses les minories ètniques, o singularment vulnerables.

Article 58. L'actuació policial ha de garantir a tota persona que declari en el curs d'una investigació el dret a expressar-se en la seva pròpia llengua mitjançant els serveis de traducció i/o interpretació corresponents o bé, si resulta necessari, la intervenció d'una persona de la seva confiança.

Article 59. La correcció de la declaració davant els/les agents policials en el curs d'una investigació ha de protegir-se especialment per preservar la seva

validesa en el procediment judicial i per protegir els drets de les persones detingudes.

Igualment, la correcció de la pràctica de la declaració empara l'actuació professional dels/les agents davant possibles queixes o denúncies.

Capítol IV. La detenció i custòdia de persones detingudes

Article 60. La detenció policial s'ha d'ajustar al que disposa la Llei d'enjudiciament criminal.

Fora dels casos que sigui obligatòria legalment, la detenció s'ha de practicar només en supòsits de necessitat per a l'assegurament de la persona autora o de diligències o actuacions pròpies de la investigació, especialment en aquells casos excepcionals en els quals la detenció per falta estigui autoritzada legalment.

Article 61. D'acord amb el que disposa l'article 17.2 de la Constitució, la detenció preventiva no pot durar més del temps estrictament necessari per a les indagacions tendents a esclarir els fets ⁹.

Una vegada realitzades les indagacions esmentades, cal posar la persona detinguda en llibertat o a disposició judicial, sense necessitat d'exhaurir el termini de vint-i-quatre hores que indica la Llei d'enjudiciament criminal, ni el límit màxim de setanta-dues hores que estableix la Constitució.

Article 62. En la pràctica de la detenció, cal recórrer a l'ús de la força només quan resulti estrictament necessària. En tot cas, la detenció ha de practicar-se de la manera que menys perjudiqui al/a la detingut/da en la seva persona, reputació i patrimoni.

Article 63. En tot cas després de practicada la detenció, la persona agent ha de deixar clara la seva condició de policia i ha d'informar verbalment de les raons de la detenció, sens perjudici de fer-ho formalment en posterioritat.

En el moment de l'ingrés, la persona detinguda ha de ser informat de forma immediata, clara i comprensible sobre:

1. Els fets que se li atribueixen i les raons que han motivat la privació de llibertat, així com els drets reconeguts legalment.
2. Cas que la persona detinguda qüestionï la legalitat de la detenció, cal facilitar-li l'exercici del dret a plantejar l'*habeas corpus* davant l'autoritat judicial

Les diligències anteriors s'han de documentar degudament fent-hi constar el dia i l'hora en què s'han practicat.

⁹ Vegeu la Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) sobre l'aplicació del principi de proporcionalitat en matèria de privació de llibertat (Sentència Hilda Hafsteinsdottir contra Islàndia) de 8 de juny de 2004, paràgraf 51: "La detenció d'un individu és una mesura prou greu que només es pot justificar quan altres mesures menys restrictives s'han pres en consideració i han estat jutjades insuficients per protegir l'interès

Article 64. Durant el període de privació de llibertat, cal tractar la persona detinguda amb ple respecte al seu honor i dignitat, vetllant tothora per la seva vida i la seva integritat física i psíquica.

Article 65. Si la persona detinguda presenta símptomes de trastorns psíquics, cal requerir l'assistència mèdica oportuna. En el cas que se'n dictamini l'ingrés en un centre hospitalari especialitzat, ha d'efectuar el trasllat personal sanitari amb els seus propis recursos, i només excepcionalment, quan es presenti una situació de risc, s'ha de dur a terme amb acompanyament d'una dotació policial.

Article 66. D'acord amb el que estableix l'article 23 d'aquest Codi, i en el marc de la prohibició de la tortura i els tractes cruels, inhumans i degradants, la seva pràctica eventual ha de motivar tot seguit les mesures administratives pertinents i la denúncia al Ministeri Fiscal. A aquest efecte:

1. Els/les agents que coneguin els fets han d'estendre immediatament una diligència que reflecteixi totes les circumstàncies que s'hi hagin presentat, la identificació dels/de les agents presents, tant si han intervingut com si no en les pràctiques esmentades i una breu exposició de les lesions causades a la persona detinguda, diligència que han de traslladar sense dilació a la persona superior jeràrquicament.

2. L'autoritat responsable del centre de detenció ha de procedir tot seguit a cessar aquesta pràctica, a requerir l'assistència mèdica per atendre la víctima i a donar-ne compte als seus superiors jeràrquics. La persona detinguda ha de ser examinada pel/per la metge/essa per emetre el dictamen corresponent i determinar, si és procedent, traslladar-lo a un centre hospitalari en consideració a la gravetat del seu estat.

Capítol V. Ús de la força i de les armes de foc ¹⁰

Article 67. En aplicació dels principis d'oportunitat, proporcionalitat i congruència, la policia sols ha de recórrer a la força quan sigui estrictament necessari i en la mesura imprescindible per obtenir un objectiu legítim. En conseqüència, no s'ha d'utilitzar la força si no és absolutament indispensable.

Els cossos de policia de Catalunya han d'utilitzar les armes de dotació reglamentària de què disposin per al compliment de la seva funció i evitant que puguin produir danys injustificats a les persones.

Article 68. "Les armes de foc reglamentàries s'han d'utilitzar d'acord amb el principi d'excepcionalitat, quan no sigui possible utilitzar mitjans menys lesius i

¹⁰ La redacció d'aquest capítol ha tingut en compte, entre d'altres, les disposicions següents: Instrucció 4/2008, d'11 de març, sobre la utilització d'armes i eines d'ús policial; Instrucció 5/2008, d'11 de març, sobre l'ús d'armes de foc per part dels funcionaris del cos de la Policia de la Generalitat-mossos d'esquadra, i Instrucció 8/2008, de 13 de juny, d'ampliació de la Instrucció 4/2008 d'11 de març.

en els supòsits d'amenaça a la vida o la integritat física dels/de les agents o de terceres persones.

Les armes de foc no s'han d'usar:

- Sense justificació
- Quan, per les circumstàncies de l'entorn, es pugui posar en perill la vida de persones alienes als fets.

Article 69. Cal que l'Administració procuri que tots els funcionaris/àries siguin seleccionats mitjançant procediments adequats que permetin avaluar aptituds ètiques, psicològiques i físiques per a l'exercici eficaç de les seves funcions i especialment per a la capacitat per utilitzar la força i les armes de foc. Aquestes aptituds s'han d'avaluar periòdicament.

Capítol VI. La protecció del dret de reunió i manifestació

Article 70. Les policies de Catalunya, davant de l'exercici del dret de reunió i manifestació, actuen d'acord amb les normes vigents en el marc general del respecte a aquest dret fonamental ¹¹.

Article 71. Els serveis de policia protegeixen l'exercici d'aquest dret com una expressió més de la seva funció de servei a la comunitat.

En aquest sentit, la policia ha d'aplicar la gestió de conflictes amb les persones organitzadores de la reunió o manifestació. Aquesta gestió ha de tenir com a finalitat la reciprocitat de la informació i el coneixement mutu de la presa de decisions que garanteixin l'exercici del dret.

En els supòsits en què es dificulti l'equilibri entre la defensa del dret de reunió o manifestació i el manteniment de l'ordre públic, el dispositiu policial comunicarà aquesta situació i exposarà clarament les actuacions que es podran emprendre, les quals hauran de ser proporcionals i en funció de la situació

Capítol VII. Actuacions policials en àmbits d'especial vulnerabilitat: drogues, salut mental, violència masclista i familiar, i immigració

Article 72. Les actuacions en relació amb les persones consumidores de drogues han de preveure la situació i els efectes clínics que genera el consum de les diverses substàncies en les persones. En tot cas, i especialment en el cas de persones detingudes que estan en tractament de drogodependència, cal coordinar-se de forma immediata amb els serveis de salut corresponents.

Article 73. Pel que fa a les actuacions relacionades amb la salut mental, en aquells supòsits en què els/les agents tinguin coneixement que una persona amb algun tipus de trastorn psíquic es troba en alguna actitud o situació de risc greu per a la seva pròpia integritat o la d'altres persones, han de requerir la presència dels serveis mèdics per dictaminar si escau un tractament mèdic i/o l'internament urgent en un centre hospitalari, sense l'autorització judicial prèvia.

¹¹ Llei orgànica 9/1983, de 15 de juliol, reguladora del dret de reunió; Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, de protecció de la seguretat ciutadana, i instruccions relatives a aquesta matèria.

Si és així, cal que el personal sanitari efectui el trasllat amb els seus propis recursos i amb l'acompanyament policial que sigui necessari en funció de les circumstàncies de risc que hi concorrin ¹². A l'atestat s'han de fer constar les incidències sanitàries que es produeixin.

Article 74¹³. En l'atenció i assistència a les dones víctimes de violència masclista i als fills i filles s'han de promoure les actuacions coordinades.

Les autoritats policials de Catalunya han de disposar tot allò que sigui necessari per a la incorporació efectiva dels serveis d'atenció policial a la xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones que pateixen la violència masclista. Les actuacions s'han de desenvolupar en el marc dels protocols interinstitucionals existents a Catalunya.

Així mateix, han de garantir que les unitats especialitzades per a la intervenció en aquestes conductes delictives rebin la formació i capacitació professional adequada i permanent.

Article 75. L'actuació policial, de forma coordinada amb les mesures que arbitrin els altres poders públics, ha de prestar una atenció especial a la detecció, reducció i evitació de les situacions de risc de les dones com a possibles víctimes de la violència masclista per prevenir i impedir l'habitualitat d'aquestes conductes. Aquesta exigència de protecció és extensible als seus fills i filles.

Article 76. L'actuació policial ha de prestar una atenció singular a les dones víctimes dels delictes que expressen la violència masclista en qualsevol de les seves modalitats. L'assistència a aquestes dones ha de ser especialment acurada per evitar incrementar-ne la victimització.

Article 77. En les actuacions respecte a persones immigrants, ja siguin denunciants, testimonis o bé possibles persones infractores penals, cal promoure l'atenció adreçada a garantir la plena informació i comunicació lingüística, així com l'observació i la comprensió del seu fet cultural, incorporant-hi, si és possible, programes de mediació intercultural.

TÍTOL IV FORMACIÓ DEL PERSONAL DE LES POLÍCIES

Article 78. La formació de les persones membres dels cossos de policia, basada en els valors fonamentals de la democràcia, l'Estat de dret i la protecció dels drets humans, ha de ser un objectiu de l'organització policial, mitjançant les competències de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya.

La formació és un element essencial per habilitar els/les policies per prestar un servei públic eficaç, eficient i ètic a la ciutadania a què serveixen.

¹² Art. 763 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, de reforma de la Llei d'enjudiciament civil.

¹³ Vegeu la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

La formació policial ha d'integrar plenament la necessitat de combatre tota mena de discriminació ¹⁴.

Article 79. Una formació que afavoreixi el compliment de les normes contingudes en aquest Codi ha de tenir en compte les recomanacions següents:

1. En matèria de cursos i activitats docents, la formació ètica:
 - a) s'ha d'incloure tant en el cicle de formació bàsica com en el de formació contínua i a totes les categories professionals;
 - b) ha de tenir en compte la sensibilització cap a col·lectius especialment vulnerables, mitjançant cursos o seminaris específics;
 - c) ha d'estar present en la formació sobre matèries tècniques relatives a l'ús de la força i les armes de foc i els seus límits;
 - d) ha de considerar l'establiment de programes formatius en els quals els/les policies amb formació específica tutoritzin els/les policies en formació i col·laborin en la transmissió de valors ètics;
 - e) ha de considerar l'impuls d'activitats formatives desenvolupades en col·laboració amb entitats ciutadanes, per afavorir el coneixement mutu i donar una resposta coordinada als problemes de la ciutadania;
 - f) ha de prestar una atenció especial a la formació bàsica i contínua en matèria de violència masclista, a banda de garantir la formació i capacitació necessàries per a la prevenció, assistència i protecció de les dones que pateixen violències;
 - g) ha d'establir vincles amb les universitats que permetin aprofitar les aportacions acadèmiques.
2. La transmissió dels valors ètics que presideixen l'actuació policial ha de ser integrada i sistemàtica. Per afavorir-ho, cal que els materials docents i, especialment, els manuals proporcionin una informació clara i ordenada sobre els valors ètics, i evitar una transmissió dispersa i aïllada. El mateix criteri és aplicable a la informació sobre la legislació relativa als drets humans.
Específicament, és recomanable proporcionar, des de l'inici de la formació, una guia bàsica que reculli el contingut d'aquest Codi d'ètica.
3. La formació de les persones membres dels cossos policials ha d'incloure l'estudi de mitjans per a la solució pacífica de conflictes i tècniques de persuasió, negociació i mediació.
4. En l'àmbit de la formació i l'avaluació cal introduir instruments de control periòdic de les condicions de capacitació per a l'ús d'armes, incloent-hi variables ètiques, tècniques i les que sorgeixin dels casos més rellevants.
5. Als efectes d'impulsar la carrera professional, cal promoure davant les autoritats educatives i universitàries el reconeixement i la convalidació acadèmica de la formació impartida als cossos de policia.

Article 80. Les persones aspirants a ingressar als cossos de policia han de demostrar discerniment, mentalitat oberta, maduresa, sentit de la justícia i dotes comunicatius, a més d'una bona comprensió dels problemes socials, culturals i

¹⁴ Recomanació recollida a l'article 30 del Codi europeu d'ètica de la policia (d'ara endavant CEEP)

comunitaris, com a condició per a la plena integració en la societat a què han de servir.

Article 81. En els procediments de selecció cal establir mesures i, si escau, torns específics per garantir la selecció d'homes i dones representatius dels diversos sectors socials, inclosos els grups ètnics minoritaris, per tal d'assegurar que el personal de la policia sigui un reflex fidel de la societat a què serveix.

Article 82. La formació en els principis continguts en el present Codi ha d'acompanyar-se de l'impuls de la recerca en aquestes matèries i la divulgació dels resultats mitjançant la seva publicació. Especialment, és recomanable l'anàlisi de les queixes i demandes ciutadanes per identificar les mancances en matèria educativa.

Article 83. El coneixement dels principis continguts en el present Codi ha de ser valorat tant en la selecció del personal de les policies com en la seva promoció.

TÍTOL V RESPONSABILITAT I CONTROL

Article 84. Els cossos de les policies de Catalunya estan sotmesos al control dels poders públics competents.

Article 85. Les persones membres dels cossos de policia de Catalunya són responsables personalment dels seus actes i omissions en l'exercici professional, així com de les ordres dictades als subordinats i subordinades, sens perjudici, si escau, de la responsabilitat patrimonial de l'Administració corresponent.

Article 86. Les policies de Catalunya, com a institució, són responsables d'establir i mantenir una organització basada en els principis i valors que estableix aquest Codi d'ètica i la resta de l'ordenament jurídic, i de la seva promoció i de l'exercici del control intern necessari per al seu compliment.

Article 87. El Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya exerceix el seguiment extern de l'actuació policial mitjançant la valoració del compliment d'aquest Codi d'ètica

Article 88. La valoració sobre l'incompliment d'aquest Codi, en la mesura que no té caràcter sancionador, es formula amb independència dels procediments penals o disciplinaris que, si escau, impulsin les autoritats competents.